

بازخوانی اشعار صحن و سرای حرم رضوی (۱)

علی باقریان| نمی شود داخل حرم امام رضا^(ع) شوی و تنها به منبت کاری‌ها یا خوش‌نویسی‌های درودپوارش نگاه کنی؛ گلیٓت آن چنان‌تورا متأثر می‌کند که توجه‌محض به جزئیات تقریباً ناممکن می‌شود. جز این‌هم قرار نبوده باشد: «هنر دینی» و مشخصاً «هنر اسلامی»، از آن‌نوعش که در حرم رضوی می‌بینیم، مصداق دقیق و اعلای «هنر سنتی» است. «مراد از هنر سنتی هنری است که در دامان سنت پالیده است. ... مراد از سنت، درحقیقت، همان سنت خالده است که از قید زمان و مکان بیرون است و پیوسته در عالم حضوری زنده دارد. سنت همان حقایق پاینده و جاودانه‌ای است که خداوند خلق و مقدر فرموده است و تغییر و تبدیلی در امر و خلق خداوندرا ندارد.» [۱] چنین هنری از عالم معنا می‌آید؛ می‌گیرد و اساساً توحیدی است؛ بنابراین، پیش‌تر و بیشتر از هر چیزی، یکپارچگی آن است که باید به‌نظر بیاید.

این نکته، علاوه بر اینکه درباره یک هنر اسلامی مشخص و منفرد صادق است، درباره مجموعه‌هنرهای اسلامی، آن‌وقتی که در کنارهم ظاهر می‌شوند هم‌صدق می‌کند؛ فقط کافی است معماری اسلامی را درنظر بگیری تا به خوبی این دقیقه را درک کنی؛ اینجا، چندین هنر را باهم ترکیب می‌کنند که به یک مقصود خاص برسند و این کار بدیعی است: «یکی از شگفتی‌های هنر اسلامی شیوه‌ای است که به‌وسیله آن، در نخستین سال‌های هجرت، سبکی کاملاً روشن، یعنی مجموعه‌ای کامل از نقش‌مایه‌ها، و یک روش ممتاز معماری توأم با عقیده و ایمان درهم آمیخته شد.» [۲] در معماری اسلامی، از کاشی کاری و منبت کاری و معرق کاری و آینه کاری گرفته تا تذهیب و خوش‌نویسی و شعر را هم‌زمان به‌خدمت می‌گیرند که سلام و سلامٓت اسلام، یعنی یگانه‌دین حق را به مسلمان تسلیم شده برسانند و به او آسودگی و تسکین ببخشند.
بله، این هنر از عالم باقی است، اما برای انسان فانی، شگفتی دیگر اینکه در هنر اسلامی همسانی زمانی و مکانی معناداری هم هست؛ یعنی مثلاً بین بنای قبة الصخره و مسجدالنبی^(ص) و حرم رضوی، با همه فاصله‌زمانی و مکانی‌شان از هم، تناسبی هست که باز پیام‌آور توحید و وحدت است. این‌ها از یک «زیباشناسی اسلامی» خبر می‌دهند.
خب، اغراق نیست، اگر بگوییم حرم مطهر، درمجموع، بهترین نمایشگاه گزیده هنر اسلامی و نماینده زیباشناسی منحصر به‌فرد آن است. همان‌طور که گفتیم، اهمیت این نمایشگاه، در درجه اول، به کلیت آن است، اما این بدین معنی نیست که اصلاً نمی‌شود و نباید به اجزای آن بپردازیم؛ من که فکر می‌کنم درک این کل منسجم و رسم حق‌گزاری، اساساً، مقتضی التفات به همین جزئیات و البته انسان‌هایی است که وسیله ظهور و بروز این‌ها بوده‌اند. اگر شما هم موافقتید، بیا بید باهم گشتی در حرم بزنیم و این آثار را ببینیم؛ امید که از این فضا فوز و فیض بیشتری عایدمان شود!
قرامان همین‌جا.

۱- «هنر و معنویت، (۱۳۹۴)، تدوین و ترجمه ان‌شاء... رحمتی. تهران: متن، ج ۲. ص ۲۱۸-۲۰. هنر اسلامی، (۱۳۹۳)، دیوید تالیوت رایس، ترجمه مامعلک بهار. تهران: علمی و فرهنگی، ج ۶، ص ۱.

ریزودرشت تشکیل دولت اسرائیل

معرفی کتاب «متاستاز اسرائیل»

صهیونیسم جنبش سیاسی و ملی‌گرای یهودی در اواخر سده ۱۹ میلادی شکل گرفت. عمده‌ترین هدف این جنبش، تشکیل میهنی برای یهودیان بود که با تکیه بر منابع تاریخی و مذهبی، یهودیان را به سرزمین اسرائیل ارتباط می‌دهد. «متاستاز اسرائیل» شاید در نگاه اول نام این کتاب کمی عجیب به‌نظر برسد اما با کمی درنگ در معنای متاستاز و آگاهی از تاریخ صهیونیسم این ابهام برطرف می‌شود. هنگامی که سلول‌های سرطان از نقطه شروع به دیگر قسمت‌های مختلف بدن گسترش می‌یابد پزشکان می‌گویند سرطان «متاستاز» یافته است، یعنی دگرنشینی یا فرا گستری ایجاد شده است. نویسنده در این کتاب می‌خواهد بگوید ارتباط بین دین یهود و اسرائیل مثل متاستاز است و صهیونیسم سرطانی که در دل یهودیت شکل گرفته است. درباره کسی که به سرطان مبتلا شده، کل بدن را نباید متهم کرد، بلکه همان غده سرطانی را باید شناخت و برای درمان، باید آن را از بین برد.

این کتاب روایتی تاریخی است که در آن چیستی و چرایی موجودیت اسرائیل، پیوستگی - ناپیوستگی تبعیض، ترور و تعدی آن به بوته نقد و بررسی گذاشته می‌شود. اشتباه است که یهودیت را به‌خاطر اسرائیل یعنی سرطانی در دل یک دین الهی، مقصر بدانیم. فراهایی از تاریخ اسرائیل، نخستین مهاجرت یهودیان، یهودستان و سرزمین موعود یهودیان، هلوکاست، یهودیانی که از سراسر جهان به اسرائیل مهاجرت کردند، جنگ‌های لبنان، آژانس یهود، انتفاضه و هرآن چیزی که به شکل گیری اسرائیل مربوط می‌شود به‌گونه‌ای خلاصه و موجز، بیابانی ساده و لحنی روایی در این کتاب آمده است و اطلاعات بسیار خوبی را در اختیار خواننده قرار می‌دهد. این کتاب نوشته کورش علیانی است که به‌تازگی مؤسسه فرهنگی مطبوعاتی جام‌جم آن را منتشر کرده است.

#زین‌قندپاری

علی محمد مؤدب و علیرضا قزوه در نشست نقش شعر در وقایع اجتماعی مطرح کردند:

شعر انقلاب اسلامی فرزند ادبیات مشروطه است

حسین جعفری زاده

چندی پیش محمدرضا وحیدزاده شاعر و پژوهشگر پس از انتشار جلد اول کتابش «شعر و اعتراض، در گفت‌وگو با شهرآرا گفته بود: «گفتمانی وجود دارد که هنر را از هر نوع مسئولیت اجتماعی، هر نوع موضع‌گیری و از هر نوع کنشگری بری می‌داند و با چسباندن عناوین خاص و با برچسب و انگ‌زدن سعی می‌کند نظر‌های مخالف را از میدان خارج کند؛ موضعی که به‌عنوان گفتمان غالب سعی می‌کند همه جریان‌ها را با خودش همراه کند و خودش را به یگانه‌رویکرد پذیرفته‌شده تبدیل کرده است. انکار که همه سر این موضوع به توافق رسیده‌اند که هنر هیچ میانه‌ای با کنشگری اجتماعی، مسئولیت اجتماعی و هیچ نوع حرکت اجتماعی ندارد.» در نشست که روز چهارشنبه در خانه کتاب و ادبیات ایران برگزار شد، علی محمد مؤدب و علیرضا قزوه درباره این صحبت کردند که در وقایع اخیر شعر و شاعران چه نقشی ایفا کردند و چطور توانستند هنرمندانه به رخدادهای روز واکنش نشان دهند. مؤدب سال هاست با تأسیس مؤسسه «شهرستان ادب، علاوه بر انتشار آثار شاعران و نویسندگان باورمند به انقلاب اسلامی، به چهره‌سازی و تربیت استعداد‌های شعر در قالب اردوی مشهور به «آفتابگردان‌ها، فعالیت می‌کند. علاوه‌بر این، او معتقد است با وجود ریزش‌های اخیر، شاعران زیادی عقب ننشستند، در اوج روز‌هایی که خیلی‌ها سکوت می‌کردند یا از قطار انقلاب اسلامی پیاده می‌شدند.

قزوه با اشاره به گسترش شعر در فضای مجازی در سال‌های گذشته، ادامه‌داد: بزرگان شعر و ادب فارسی که پاک و خالص شعر می‌سرودند، همیشه ماندگار می‌مانند و کسانی که قدرت زبانی و اندیشه عمیقی ندارند، ماندگار نخواهند شد. حافظ و مولانا شعرشان را با نام خدا و نعت پیامبر اسلام^(ص) و مولاعلی^(ع) آغاز می‌کردند و شاعرانی در دهه ۱۰ شکوفا شدند که پیرو و یادگار شاعران بزرگ کهن ما بوده‌اند. متأسفانه قدر شاعران بزرگ اوایل انقلاب اسلامی را ندانستیم و از

کنارشان گذشتیم و این امر سبب شد در دهه‌های ۸۰ و ۹۰ شعر افول کند و بیشتر شاعران جوان فقط دنبال بازی‌های زبانی و نه اندیشه‌های بلند باشند. شاعران بزرگ انقلاب اسلامی شهره نشدند و دیگری‌ان که اشعارشان عمق و طرافت نداشت، در کانون توجه قرار گرفتند. مدیر دفتر شعر و موسیقی و سرود صداوسیما تصریح کرد: ما در طول تاریخ روزهای خوب و بد زیادی را دیده‌ایم و تاریخ انقلاب اسلامی نیز خطرات تلخ و شیرین بسیاری را پشت سر گذاشته است. شاعری که متعهد باشد، همیشه به انقلاب و جمهوری اسلامی وفادار می‌ماند و مانند حاج قاسم این شعر سعدی را از عمق جان خطاب به رهبرش تأکید می‌کند: «ما را سری‌ست که گر خلق روزگار دشمن شوند و سر برود هم بر آن سریم.»

● امتیاز شعر فارسی در گره‌خوردن آن با حکمت، دانش و قرآن است علی محمد مؤدب نیز در این نشست گفت: امتیاز شعر فارسی در گره‌خوردن آن با حکمت، دانش و قرآن است. زمانی که فلسفه پیوندی با مردم نداشت و فقط برای خواص قابل فهم بود، شعر فارسی جای آن را در ارتباط با اقشار مختلف پر کرد و امثال فردوسی و حافظ میدان‌دار آفرینش اندیشه‌های ناب و عام‌فهم شدند. گره‌خوردن و اتصال شعر فارسی با حکمت و اندیشه‌ای آن را قابل فهم کرده و ایرانیان درونشان با شعر و ظاهرشان با شرع آراسته

علی محمد مؤدب نیز در این نشست گفت: امتیاز شعر فارسی در گره‌خوردن آن با حکمت، دانش و قرآن است. زمانی که فلسفه پیوندی با مردم نداشت و فقط برای خواص قابل فهم بود، شعر فارسی جای آن را در ارتباط با اقشار مختلف پر کرد و امثال فردوسی و حافظ میدان‌دار آفرینش اندیشه‌های ناب و عام‌فهم شدند. گره‌خوردن و اتصال شعر فارسی با حکمت و اندیشه‌ای آن را قابل فهم کرده و ایرانیان درونشان با شعر و ظاهرشان با شرع آراسته

علی محمد مؤدب نیز در این نشست گفت: امتیاز شعر فارسی در گره‌خوردن آن با حکمت، دانش و قرآن است

علی محمد مؤدب نیز در این نشست گفت: امتیاز شعر فارسی در گره‌خوردن آن با حکمت، دانش و قرآن است. زمانی که فلسفه پیوندی با مردم نداشت و فقط برای خواص قابل فهم بود، شعر فارسی جای آن را در ارتباط با اقشار مختلف پر کرد و امثال فردوسی و حافظ میدان‌دار آفرینش اندیشه‌های ناب و عام‌فهم شدند. گره‌خوردن و اتصال شعر فارسی با حکمت و اندیشه‌ای آن را قابل فهم کرده و ایرانیان درونشان با شعر و ظاهرشان با شرع آراسته

علی محمد مؤدب نیز در این نشست گفت: امتیاز شعر فارسی در گره‌خوردن آن با حکمت، دانش و قرآن است. زمانی که فلسفه پیوندی با مردم نداشت و فقط برای خواص قابل فهم بود، شعر فارسی جای آن را در ارتباط با اقشار مختلف پر کرد و امثال فردوسی و حافظ میدان‌دار آفرینش اندیشه‌های ناب و عام‌فهم شدند. گره‌خوردن و اتصال شعر فارسی با حکمت و اندیشه‌ای آن را قابل فهم کرده و ایرانیان درونشان با شعر و ظاهرشان با شرع آراسته

علی محمد مؤدب نیز در این نشست گفت: امتیاز شعر فارسی در گره‌خوردن آن با حکمت، دانش و قرآن است. زمانی که فلسفه پیوندی با مردم نداشت و فقط برای خواص قابل فهم بود، شعر فارسی جای آن را در ارتباط با اقشار مختلف پر کرد و امثال فردوسی و حافظ میدان‌دار آفرینش اندیشه‌های ناب و عام‌فهم شدند. گره‌خوردن و اتصال شعر فارسی با حکمت و اندیشه‌ای آن را قابل فهم کرده و ایرانیان درونشان با شعر و ظاهرشان با شرع آراسته

علی محمد مؤدب نیز در این نشست گفت: امتیاز شعر فارسی در گره‌خوردن آن با حکمت، دانش و قرآن است. زمانی که فلسفه پیوندی با مردم نداشت و فقط برای خواص قابل فهم بود، شعر فارسی جای آن را در ارتباط با اقشار مختلف پر کرد و امثال فردوسی و حافظ میدان‌دار آفرینش اندیشه‌های ناب و عام‌فهم شدند. گره‌خوردن و اتصال شعر فارسی با حکمت و اندیشه‌ای آن را قابل فهم کرده و ایرانیان درونشان با شعر و ظاهرشان با شرع آراسته

علی محمد مؤدب نیز در این نشست گفت: امتیاز شعر فارسی در گره‌خوردن آن با حکمت، دانش و قرآن است

است. این شاعر آیینی افزود: با وجود اینکه فیلسوفان زیادی در ایران داشته‌ایم، اسکلت فرهنگی ما را شاعران شکل داده‌اند. شاعران ایران زمین در قالب شعر مشکلات اجتماعی را بیان کرده‌اند و در همه دوره‌های ادبیات فارسی، رد پای اشعار اجتماعی را می‌توان دید.

وی با انتقاد از غلبه تفکر اقتصادی بر فرهنگی در سال‌های گذشته، اظهار کرد: دشمنان تلاش کرده‌اند که ما القا کنند بحران اصلی اقتصاد است نه فرهنگ و تا اندازه‌ای موفق شده‌اند، به‌گونه‌ای که امروز بیشتر ما انسان را وسیله سود می‌دانیم و شعر انقلاب اسلامی جایش را به اشعار ضعیف و تبلیغاتی سطح پایین داده‌است. مسئولان از شعر انقلاب اسلامی غافل شده‌اند و ادبیات بازاری جای ادبیات و شعر سیاسی و اجتماعی را گرفته است.

مؤدب ادامه داد: غفلت نهادهای فرهنگی از برنامه ریزی برای تربیت نسل جدید شاعران متعهد، سبب شده است گوهر اصلی انقلاب اسلامی رها شود و شاعران متعهد دل سرد شوند. امروز ما با بحران ادبیات روبه‌رو شده‌ایم و فراموش کرده‌ایم که شعر وفادارترین هنر به انقلاب و هنر به انقلاب و اسلام است که فقط به شاعر، کلمه و کاغذ نیاز دارد.

● چهره‌سازی برای شعر انقلاب اسلامی هزینه‌بر دارد

علی محمد مؤدب هم در پاسخ به اینکه «شهرستان ادب» چگونه در رخداد‌های اخیر فعالیت کرده است، گفت: ما به کاری که اعتقاد داریم در شهرستان ادب عمل می‌کنیم. در دوره «آفتابگردان‌ها، درباره انقلاب اسلامی درس‌هایی داریم. کتاب «هشت‌رود»، را که آقای محمد کاظم کاظمی نوشته‌اند، نیز ایده و همکاری ما بود. ما دنبال این هستیم که تجربه شاعران انقلاب اسلامی را به دوره‌های بعد هم منتقل کنیم. در اردو‌های «آفتابگردان، مثلاً مایک جلسه به‌شعر‌های آقای قزوه می‌پردازیم، چرا؟ چون جوان‌هایی هستند

علی محمد مؤدب نیز در این نشست گفت: امتیاز شعر فارسی در گره‌خوردن آن با حکمت، دانش و قرآن است

علی محمد مؤدب نیز در این نشست گفت: امتیاز شعر فارسی در گره‌خوردن آن با حکمت، دانش و قرآن است. زمانی که فلسفه پیوندی با مردم نداشت و فقط برای خواص قابل فهم بود، شعر فارسی جای آن را در ارتباط با اقشار مختلف پر کرد و امثال فردوسی و حافظ میدان‌دار آفرینش اندیشه‌های ناب و عام‌فهم شدند. گره‌خوردن و اتصال شعر فارسی با حکمت و اندیشه‌ای آن را قابل فهم کرده و ایرانیان درونشان با شعر و ظاهرشان با شرع آراسته

علی محمد مؤدب نیز در این نشست گفت: امتیاز شعر فارسی در گره‌خوردن آن با حکمت، دانش و قرآن است. زمانی که فلسفه پیوندی با مردم نداشت و فقط برای خواص قابل فهم بود، شعر فارسی جای آن را در ارتباط با اقشار مختلف پر کرد و امثال فردوسی و حافظ میدان‌دار آفرینش اندیشه‌های ناب و عام‌فهم شدند. گره‌خوردن و اتصال شعر فارسی با حکمت و اندیشه‌ای آن را قابل فهم کرده و ایرانیان درونشان با شعر و ظاهرشان با شرع آراسته

علی محمد مؤدب نیز در این نشست گفت: امتیاز شعر فارسی در گره‌خوردن آن با حکمت، دانش و قرآن است. زمانی که فلسفه پیوندی با مردم نداشت و فقط برای خواص قابل فهم بود، شعر فارسی جای آن را در ارتباط با اقشار مختلف پر کرد و امثال فردوسی و حافظ میدان‌دار آفرینش اندیشه‌های ناب و عام‌فهم شدند. گره‌خوردن و اتصال شعر فارسی با حکمت و اندیشه‌ای آن را قابل فهم کرده و ایرانیان درونشان با شعر و ظاهرشان با شرع آراسته

علی محمد مؤدب نیز در این نشست گفت: امتیاز شعر فارسی در گره‌خوردن آن با حکمت، دانش و قرآن است. زمانی که فلسفه پیوندی با مردم نداشت و فقط برای خواص قابل فهم بود، شعر فارسی جای آن را در ارتباط با اقشار مختلف پر کرد و امثال فردوسی و حافظ میدان‌دار آفرینش اندیشه‌های ناب و عام‌فهم شدند. گره‌خوردن و اتصال شعر فارسی با حکمت و اندیشه‌ای آن را قابل فهم کرده و ایرانیان درونشان با شعر و ظاهرشان با شرع آراسته

علی محمد مؤدب نیز در این نشست گفت: امتیاز شعر فارسی در گره‌خوردن آن با حکمت، دانش و قرآن است

که از بیخ و به‌راحتی گذشته را انکار می‌کنند. آن‌ها خیلی راحت می‌گویند علی معلم کی هست؟ خب ما آنجا آقای معلم و امثال ایشان را معرفی می‌کنیم. او در ادامه مجموعه «شهرستان ادب، را اولین آتش به‌اختیار روزهای گذشته خواند و گفت: این مدت وضعیت عجیبی حاکم بود. این چچه‌ها کم نیاوردند. بچه‌های «آفتابگردان‌ها، جز اولین خطوطی بودند که به اصطلاح آتش کردند و در آن فضای ترسناک حرف زدند و شعر گفتند، فضایی که طوری صحنه‌آرایی شد که همه خودشان را بیازند. ما در دوره‌هایمان سعی کردیم درس‌هایی طراحی کنیم که علاقه‌مندان هم با تفکر اسلامی و هم با فن و مهارت شعر و تجربه شعر انقلاب اسلامی آشنا شوند. اگر ندانیم از کجا آماده‌ایم، نمی‌دانیم به کجا می‌خواهیم برویم. این جوان‌ها باید بزرگان شعر انقلاب اسلامی را بشناسند و کمی از شعر لایک بگیر فاصله بگیرند. چند سالی است که خطی از طلبه‌ها دارند به‌طور جدی در حوزه شعر انقلاب اسلامی کار می‌کنند. یکی از آن‌ها حجت‌الاسلام والمسلمین محمد مهدی شفیعی است که شعرش را حاج قاسم زمزمه می‌کرد.

مدیر مؤسسه شهرستان ادب، در پایان گفت: چهره‌سازی کار بزرگی است. ما حتی یک دوره متمرکز شدیم و برای چهره‌سازی طرح‌های جدی انجام دادیم. ولی هزینه‌ها رفت و آمد بچه‌ها کارسختی است. حتی اتفاق افتاده است که بچه‌های مؤسسه ما هشت ماه پول نگرفته باشند. باید حداقل‌های معیشت بچه‌ها را تأمین می‌کردیم و تلاش کردیم که خط اصلی را نگنیم. الحمدلله «آفتابگردان‌ها، اکنون به درجه‌ای رسیده است که می‌تواند به دوره دانشگاهی تربیت شاعر تبدیل شود. تربیت نویسنده خلاق در دیگر کشورها رشته‌ای دانشگاهی است، اما در کشور حافظ و سعدی برگزاری این دوره‌ها را نداریم. فکر کنیم اکنون اگر فردوسی هم بیاید، نمی‌تواند در دانشگاه‌ها تدریس کند.

علی محمد مؤدب نیز در این نشست گفت: امتیاز شعر فارسی در گره‌خوردن آن با حکمت، دانش و قرآن است

علی محمد مؤدب نیز در این نشست گفت: امتیاز شعر فارسی در گره‌خوردن آن با حکمت، دانش و قرآن است. زمانی که فلسفه پیوندی با مردم نداشت و فقط برای خواص قابل فهم بود، شعر فارسی جای آن را در ارتباط با اقشار مختلف پر کرد و امثال فردوسی و حافظ میدان‌دار آفرینش اندیشه‌های ناب و عام‌فهم شدند. گره‌خوردن و اتصال شعر فارسی با حکمت و اندیشه‌ای آن را قابل فهم کرده و ایرانیان درونشان با شعر و ظاهرشان با شرع آراسته

علی محمد مؤدب نیز در این نشست گفت: امتیاز شعر فارسی در گره‌خوردن آن با حکمت، دانش و قرآن است. زمانی که فلسفه پیوندی با مردم نداشت و فقط برای خواص قابل فهم بود، شعر فارسی جای آن را در ارتباط با اقشار مختلف پر کرد و امثال فردوسی و حافظ میدان‌دار آفرینش اندیشه‌های ناب و عام‌فهم شدند. گره‌خوردن و اتصال شعر فارسی با حکمت و اندیشه‌ای آن را قابل فهم کرده و ایرانیان درونشان با شعر و ظاهرشان با شرع آراسته

علی محمد مؤدب نیز در این نشست گفت: امتیاز شعر فارسی در گره‌خوردن آن با حکمت، دانش و قرآن است. زمانی که فلسفه پیوندی با مردم نداشت و فقط برای خواص قابل فهم بود، شعر فارسی جای آن را در ارتباط با اقشار مختلف پر کرد و امثال فردوسی و حافظ میدان‌دار آفرینش اندیشه‌های ناب و عام‌فهم شدند. گره‌خوردن و اتصال شعر فارسی با حکمت و اندیشه‌ای آن را قابل فهم کرده و ایرانیان درونشان با شعر و ظاهرشان با شرع آراسته

علی محمد مؤدب نیز در این نشست گفت: امتیاز شعر فارسی در گره‌خوردن آن با حکمت، دانش و قرآن است

علی محمد مؤدب نیز در این نشست گفت: امتیاز شعر فارسی در گره‌خوردن آن با حکمت، دانش و قرآن است